

ÇAĞDAŞ EĞİTİM DERGİSİ / CONTEMPORARY EDUCATION JOURNAL
Ayda Bir Yayımlanan HAKEMLİ dergi olup
EBSCOHOST EDUCATION RESEARCH COMPLETE VERİ TABANINDA İNDEKLENMEKTEDİR
Review Journal
EBSCOHost Education Research Complete Database Index

*

Sahibi/Owner

Hüseyin Hüsnü TEKİŞİK

*

**Genel Yayın Koordinatörü ve Sorumlu
Yazı İşleri Müdürü/Publication Manager**

Betül TEKİŞİK TURAN

*

**Yayın Yönetmeni ve Yazı İşleri Müdürü/
Publication Editor**

M. Işık TEKİŞİK

*

Danışma Kurulu/Information Board

Hüseyin Hüsnü TEKİŞİK

Prof. Dr. Yaşar BAYKUL

Prof. Dr. Saim KAPTAN

Prof. Dr. Galip KARAGÖZOĞLU

Prof. Dr. M. Feyzi ÖZ

Prof. Dr. Fersun PAYKOÇ

Prof. Dr. S. İlhan SEZGİN

Cavit BİNBAŞIOĞLU

*

Hakem Kurulu/Review Board

Prof. Dr. Salih AKKAŞ (Gazi Üniversitesi)	Prof. Dr. Hasan ŞİMŞEK (ODTÜ)
Prof. Dr. Buket AKKOYUNLU (Hacettepe Üniversitesi)	Prof. Dr. Fulya TEMEL (Gazi Üniversitesi)
Prof. Dr. Aysel KÖKSAL AKYOL (Ankara Üniversitesi)	Prof. Dr. Belma TUĞRUL (Hacettepe Üniversitesi)
Prof. Dr. Ayhan AYDIN (Osmangazi Üniversitesi)	Prof. Dr. Ali YILDIRIM (ODTÜ)
Prof. Dr. Gönül AKÇAMETE (Ankara Üniversitesi)	Prof. Nezihe ŞENTÜRK (Gazi Üniversitesi)
Prof. Dr. Meral AKSU (ODTÜ)	Doç. Dr. Sadegül AKBABA ALTUN (Başkent Üniversitesi)
Prof. Dr. Yahya AKYÜZ (Ankara Üniversitesi)	Doç. Dr. Ayşe AKSOY (Gazi Üniversitesi)
Prof. Dr. Neriman ARAL (Ankara Üniversitesi)	Doç. Dr. Jale ÇAKIROĞLU (ODTÜ)
Prof. Dr. Hüseyin BAŞAR (Hacettepe Üniversitesi)	Doç. Dr. Gülay EKİCİ (Gazi Üniversitesi)
Prof. Dr. Nevzat BATTAL (İnönü Üniversitesi)	Doç. Dr. Semra ERKAN (Hacettepe Üniversitesi)
Prof. Dr. Gülen BARAN (Ankara Üniversitesi)	Doç. Dr. Sinan ERTEN (Hacettepe Üniversitesi)
Prof. Dr. Yaşar BAYKUL (Emekli)	Doç. Dr. İsmail GÜVEN (Ankara Üniversitesi)
Prof. Dr. Serap YANGIN BUYURGAN (Gazi Üniversitesi)	Doç. Dr. Adalet KANDIR (Gazi Üniversitesi)
Prof. Dr. Şener BÜYÜKÖZTÜRK (Gazi Üniversitesi)	Doç. Dr. Kasım KARATAŞ (Hacettepe Üniversitesi)
Prof. Dr. Ayşe ÇAKIR İLHAN (Ankara Üniversitesi)	Yrd. Doç. Dr. Burcu ALBAYRAK (Hacettepe Üniversitesi)
Prof. Dr. Gıyasettin DEMİRHAN (Hacettepe Üniversitesi)	Yrd. Doç. Dr. Oylum AKKUŞ (Hacettepe Üniversitesi)
Prof. Dr. Müfit GÖMLEKSİZ (Ege Üniversitesi)	Yrd. Doç. Dr. M. Metin ARSLAN (Kırıkkale Üniversitesi)
Prof. Dr. Dilek GÖZÜTOK (Ankara Üniversitesi)	Yrd. Doç. Dr. Cem BABADOĞAN (Ankara Üniversitesi)
Prof. Dr. Figen GÜRSOY (Ankara Üniversitesi)	Yrd. Doç. Dr. Erten GÖKÇE (Ankara Üniversitesi)
Prof. Dr. Fitnat KAPTAN (Hacettepe Üniversitesi)	Yrd. Doç. Dr. Feyyat GÖKÇE (Uludağ Üniversitesi)
Prof. Dr. Hayri Yılmaz KAPTAN (Hacettepe Üniversitesi)	Yrd. Doç. Dr. Ömer KUTLU (Ankara Üniversitesi)
Prof. Dr. Yüksel KAVAK (Hacettepe Üniversitesi)	Yrd. Doç. Dr. R. Sürhat MÜNİROĞLU (Ankara Üniversitesi)
Prof. Dr. Cahit KAVCAR (Ankara Üniversitesi)	Yrd. Doç. Dr. Ali Ekber ŞAHİN (Hacettepe Üniversitesi)
Prof. Dr. Nizamettin KOÇ (Ankara Üniversitesi)	Yrd. Doç. Dr. Banu YANGIN (Muğla Üniversitesi)
Prof. Dr. Hasan PEKMEZCİ (Hacettepe Üniversitesi)	

*

386. Sayıdaki Hakemler

- Prof. Dr. Aysel KÖKSAL AKYOL (Ankara Üniversitesi)
Prof. Dr. Arif ALTUN (Hacettepe Üniversitesi)
Prof. Dr. Yüksel KAVAK (Hacettepe Üniversitesi)
Prof. Dr. Nizamettin KOÇ (Ankara Üniversitesi)
Prof. Dr. Fulya TEMEL (Gazi Üniversitesi)
Doç. Dr. Gülay EKİCİ (Gazi Üniversitesi)
Doç. Dr. Güler KÜÇÜKTURAN (Başkent Üniversitesi)
Yrd. Doç. Dr. Müdriye YILDIZ BIÇAKÇI (Ankara Üniversitesi)
Yrd. Doç. Dr. R. Sürhat MÜNİROĞLU (Ankara Üniversitesi)

MAYIS/MARCH 2011 - 386
İÇİNDEKİLER/CONTENT

www.cagdasegitim.org info@cagdasegitim.org

Hüseyin Hüsnü TEKİŞİK Bir Öğretmenin Anıları: IX “Ben Kendi Kendimi Değerlendiririm!”	1
Ahmet Haktan SİVRİKAYA..... Liderlik Ve Etik Leadership And Ethic	6
Nehir SERT Sadegül AKBABA ALTUN Kübra YAVUZ..... Öğretmen Ve Yönetici Bakış Açısından Okul Öncesi Dönemde Yabancı Dil Eğitimi Foreign Language Education At Pre-School Phase From Teachers' And Administrators' Perspectives	15
Emine YILMAZ BOLAT Figen GÜRİSOY..... Beş-Altı Yaş Grubu Çocuğa Sahip Anne Babaların Çocuk Yetiştirme Tutum Ve Davranışlarında Anne Baba Eğitiminin Etkisinin İncelenmesi A Study On The Effect Of Parent Education On Child Rearing Behaviours And Way Of Behaving Of Parents Who Have Six And Five Years Old Children	23
Ata YAVUZ..... Uzman Görüşü: Okul / Öğretmen Ve Toplum Bağlamında “Eğitimde Değerler Sistemi” Sorunsalı (Okulun İşlevselliği Üzerine Eleştirel Bir Analiz)	30
Çağdaş Eğitim Dergisi 36. Yılını Sürdürürken... (Yayın İlkeleri).....	38
Contemporary Education Journal In Its 36 th Publication Year (Puplication Rules).....	40
Yazar Dizini / <i>Author Index</i>	42

Basım Yeri/Printing

EVREN YAYINCILIK VE BASIM SAN. TİC. AŞ
Basım Sanayii ve Ticaret AŞ Veb Ofset Tesisleri Tel.: 0312 615 54 54 (Pbx) Belgeç: 0312 615 54 55

İdare Merkezi/Address

Kâzım Karabekir Cad. Öğün Han No: 40/85 06060 Ulus/ANKARA Tel.: 0312 311 53 77 Belgeç: 0312 312 38 95

Yayın Türü/Publication Type
Yerel

Basım Tarihi/Printing Date
31 Mayıs 2011

Abone Şartları/Subscription Condition

1 Ocak 2011 tarihinden itibaren yurtiçi yıllık abone bedeli 55 TL yurtdışı yıllık abone bedeli 30\$ veya karşılığı.

Her hakkı saklıdır. Dergide yayınlanan yazılarla ilgili tüm sorumluluk yazarlarına aittir.

ISSN 1300-249X

**BEŞ-ALTI YAŞ GRUBU ÇOCUĞA SAHİP ANNE BABALARIN
ÇOCUK YETİŞTİRME TUTUM VE DAVRANIŞLARINDA ANNE
BABA EĞİTİMİNİN ETKİSİNİN İNCELENMESİ**

**A STUDY ON THE EFFECT OF PARENT EDUCATION ON CHILD
REARING BEHAVIOURS AND WAY OF BEHAVING OF PARENTS
WHO HAVE SIX AND FIVE YEARS OLD CHILDREN**

Emine YILMAZ BOLAT*

Figen GÜRSOY**

ÖZ

Bu çalışmada, beş altı yaş grubunda çocuğu olan anne babalara, çocukların gelişim alanları, davranış özellikleri, anne babanın çocuğa yönelik tutum ve davranışları ile anne-baba-çocuk iletişimi konularında eğitim verilerek uygulanan eğitim programının anne babaların tutum ve davranışlarına etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma Adana il merkezinde bulunan Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı bağımsız anaokullarına devam eden, beş-altı yaş grubundaki çocukların anne babaları ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada ön test, son test ve kalıcılık testi kontrol gruplu deneysel desen kullanılmıştır. Deney ve kontrol gruplarına 25 anne, 25 baba alınmıştır. Deney grubundaki anne babalara Anne Baba Eğitimi İhtiyaç Belirleme Formu uygulandıktan sonra 12 hafta boyunca, haftada bir gün anne baba eğitimi verilmiştir. Deney ve kontrol grubundaki anne ve babalara ön test ve son test olarak Öğretmen Olarak Anne Baba Envanteri (Parent As A Teacher Inventory-PAAT) Türkçeye uyarlanarak uygulanmıştır. Araştırmada deneysel işlemde elde edilen verilerin analizinde t testi ve Karışık Ölçümler İçin 2X2 ANOVA tekniği kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, deney ve kontrol grubundaki anne-babaların Öğretmen Olarak Anne Baba Envanteri (Parent As A Teacher Inventory-PAAT) ön test ile son test puanları arasında anlamlı farklılık elde edilmiştir ($p < .01$).

Anahtar sözcükler: Anne baba eğitimi, Çocuk yetiştirme, Öğretmen Olarak Anne Baba Envanteri

* Bil. Uzm., Kardelen Anaokulu
e-posta: emineyilmazbolat@hotmail.com

** Prof. Dr., Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bölümü
e-posta: gursoy.f@gmail.com

ABSTRACT

This study aims to investigate effects of applied parent education programme on the parents who have five-six years old children and received parent education which is about developmental areas of children, characteristics of behaviours, behaviours and way of behaving about children of parents with parent-child communication subjects. The population of the study consisted of parents of five-six years old children who were attending the kindergartens affiliated to the Ministry of National Education in Adana. The pretest-posttest-retention test experimental design was used. Twenty five constituted the experimental group and Twenty five constituted control group. First, Parent Needs Analysis Forms applied to the parents who is experimental group. After parent education programme was applied to the parents who is experimental group. The programme took place once a week for twelve weeks. Parent As A Teacher Inventory (PAAT) was used as pre and post test to assess parents knowledge levels about child development and education; and the Parent As A Teacher Inventory (PAAT) was adapted to Turkish and used. Data obtained from the experiment were analyzed by using to t-test and two-way ANOVA for mixed measures. The results revealed a meaningful difference between pre and post test of Parent As A Teacher Inventory (PAAT) scores of experimental and control group parents ($p < .01$).

Keywords: Parent Education, Child Rearing, Parent As A Teacher Inventory

GİRİŞ

Yaşamın sihirli yılları olarak ifade edilen okul öncesi dönem, gelişimin temellerinin atıldığı, temel bilgi, beceri, nitelik ve alışkanlıkların kazanıldığı ve bireyin çevre koşullarından en fazla etkilenildiği dönemdir (Argon ve Akkaya, 2008; Dereli ve Koçak, 2005). Bu dönemde çocuğun bilişsel, motor, sosyal-duygusal, dil gelişimi alanlarında çok önemli ilerlemeler kaydedilmekte, özbakım becerileri kazanılmaktadır (Plaisted, 2008). Bu dönemde kazanılan deneyimlerin çocuk üzerindeki etkisinin kalıcı olmasında ve gelişimine olumlu katkıda sağlanmasında aile önemli bir faktör olarak görülmektedir (Erkan ve Durmuşoğlu, 2006).

Aile; çocuğun beslenme, korunma, sağlık, sevgi, güven, eğitim ve toplumsallaşma gibi temel gereksinimlerini karşılayan en önemli kurumdur (Şahin ve Baç Karaaslan, 2006). Aile içerisinde çocukların büyüme ve gelişimini destekleyen deneyim fırsatları anne babaları tarafından sağlanmaktadır (Işıkoğlu ve İvrendi, 2008). Çocuğun bilgiyi kazanmasında ve pekiştirmesinde anne-babalar büyük fırsatlar sağlamakta ve çocuğun tüm gelişimini etkileyebilmektedir (Aral ve ark, 2011). Anne babanın çocuğa yönelik tutum ve davranışları, toplumun beklentilerine ve değer yargılarına uygun, çevresiyle uyumlu bireylerin yetişmesi ve çocuğun gelişimi için çok önemlidir (Demirkaynak ve ark, 2006). Anne babaların sağlıklı bireyler yetiştirebilmesi için çocuklarına karşı olumlu tutum ve davranış göstermeleri gerekmektedir. Bunun için de anne babaların eğitimsel olarak desteklenmelerinin yararlı olduğu vurgulanmaktadır (Erkan ve Durmuşoğlu, 2006).

Anne baba eğitimi, anne babaların özgüven gelişimlerine katkı sağlamakta, bu eğitim olumsuz tutum ve davranışları değiştirebilmekte, çocuk gelişimi ve eğitimiyle ilgili bilgileri ve çocukla olan etkileşimlerini artırabilmektedir (Çağdaş ve Seçer, 2006). Yapılan çalışmalarda anne-baba eğitiminin anne babanın çocuklarla iletişimlerini artırdığı, anne babaların öğrendiklerini ev ortamına uyarlamada başarılı oldukları (Yakın, 2009), bu eğitimin çocuğun okula hazırlanmasına ve akademik başarısına katkı sağladığı görülmüştür (Zigler ve ark., 2008). Ayrıca anne baba eğitiminin anne-babaların demokratik tutum sergilemelerinde, baskıcı ve otoriter tutumlarının azaltmalarında etkili olduğu, anne-

babalara etkili ana babalık ile ilgili bilgileri kazandırdığı, sorunlarla başa çıkabilmeyi sağladığı belirlenmiştir (Erkan ve Durmuşoğlu, 2006). Yapılan çalışmalarda da görüldüğü gibi anne baba eğitimi, toplumun geleceğini oluşturan çocukların gelişimini destekleyici bir etkiye sahiptir. Bu düşünceden hareketle, araştırmada beş altı yaş grubunda çocuğu olan anne babalara, çocukların gelişim alanları, davranış özellikleri, anne babanın çocuğa yönelik tutum ve davranışları ile anne-baba-çocuk iletişimi konularında eğitim verilerek uygulanan eğitim programının anne babaların tutum ve davranışlarına etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır.

MATERYAL VE YÖNTEM

Anne baba eğitiminin beş altı yaş grubunda çocuğu olan anne babaların tutum ve davranışlarına etkisi olup olmadığını inceleyen bu araştırmada ön test, son test ve kalıcılık testi kontrol gruplu deneysel desen kullanılmıştır. Araştırmaya 2008–2009 eğitim-öğretim yılında Adana il merkezindeki Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı bağımsız bir anaokulundan 25 anne, 25 baba, diğer anaokulundan 25 anne, 25 baba dahil edilmiştir. Bu anaokullarından tesadüfi örnekleme ile belirlenen Doğankent anaokuluna devam eden çocukların anne-babaları deney grubunu, Karşıyaka anaokuluna devam eden çocukların anne-babaları ise kontrol grubunu oluşturmuştur. Araştırmaya alınan hem deney hem de kontrol grubundaki annelerin 26-35 yaş aralığında ve ilk okul mezunu oldukları belirlenirken (Deney grubu: % 64'ünün 26-35 yaş aralığında ve %60'ının ilkökul mezunu; Kontrol grubu: %68'inin 26-35 yaş aralığında ve % 40'ının ilkökul mezunu), deney grubundaki babaların %56'sının 26-35 yaş, % 52'si ilkökul mezunu olduğu, kontrol grubundaki babaların ise %44'ünün 36-45 yaş arasında % 52'si ilkökul mezunu olduğu dikkati çekmektedir.

Araştırmada, anne-babaların eğitim ihtiyacını belirlemek amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanan "Anne Baba Eğitimi İhtiyaç Belirleme Formu", "Genel Bilgi Formu" ve anne babaların çocuk yetiştirme tutumlarını değerlendirmek amacıyla "Öğretmen Olarak Anne Baba Envanteri" (Parent As A Teacher Inventory-PAAT) Türkçe'ye uyarlanarak kullanılmıştır. Öğretmen Olarak Anne Baba Envanteri (Parent As A Teacher Inventory-PAAT) ebeveyn-çocuk etkileşimini değerlendirme konusunda ebeveynlerin hislerini, çeşitli çocuk davranışlarını değerlendirme standartlarını ve çocuk davranışlarıyla ilişkili tercihlerini belirlemek amacıyla Strom (1974) tarafından geliştirilmiş, ebeveynlerin kendi kendilerini değerlendirdikleri bir ölçme aracıdır. Öğretmen Olarak Anne Baba Envanteri (PAAT) maddeleri, ebeveyn-çocuk arasındaki etkileşimi yaratıcılık, hayal kırıklığı, disiplin, oyun, öğretme-öğrenme olmak üzere beş yönden değerlendirmektedir (Akt. Westmoreland ve ark, 2009). Öğretmen Olarak Anne Baba Envanteri'nde anne babalar her bir madde için daima, sıklıkla, nadiren ve asla gibi dört farklı seçenekten bir tanesini seçmektedir. Her bir boyutun ve envanterin tamamının puanlaması, anne babanın verdiği cevaba göre 1, 2, 3 veya 4 puan verilerek değerlendirilmektedir. En olumlu cevaba dört puan, en olumsuz cevaba ise bir puan verilmektedir (Beckert ve ark, 2004; Strom, 1995). Öğretmen Olarak Anne Baba Envanteri'nin (Parent As A Teacher Inventory-PAAT) Türkçe'ye uyarlanmasında öncelikle envanter Türkçe'ye çevrilmiş, daha sonra Türkçe'den İngilizceye çevrilmiştir. Çevirisi yapılan envanter uzman görüşüne sunulmuştur. Uzmanların %80'nin envanteri uygun bulduğu saptanmıştır. Uzmanların önerileri doğrultusunda envanter maddeleri gözden geçirilerek envantere son şekli verilmiştir. Daha sonra envanter 351 anne babaya uygulanmıştır. Öğretmen Olarak Anne Baba Envanteri'nin (PAAT) geçerlik güvenirlik çalışmasında faktör analizi yapılmış, faktör analizi sonucunda 50 maddelik envanter 32 maddeye indirgenmiştir. Envanterin güvenirliği için alfa katsayısına bakılmış ve testin tümü için alfa katsayısı 0.83 bulunmuştur. Envanterin, test-

tekrar test güvenilirliğinin 0.88 olduğu belirlenmiştir. Elde edilen sonuçlar doğrultusunda envanterin geçerli güvenilir bir envanter olduğu kabul edilmiştir (Büyüköztürk, 2010).

Envanterin geçerlik-güvenirlilik çalışmaları yapılmasının ardından araştırma kapsamına alınan okul öncesi eğitim kurumlarında uygulama yapılabilmesi için gerekli izinler alındıktan sonra deney ve kontrol grubunu oluşturan anne-babalara kişisel bilgileri ve eğitim ihtiyaçlarını belirlemeye yönelik olarak uzman görüş ve önerileri doğrultusunda araştırmacı tarafından hazırlanmış olan Anne Baba Eğitimi İhtiyaç Belirleme Formu 1–10 Ocak 2009 tarihinde uygulanmıştır. Sonuçta, anne-babaların anne-baba-çocuk ilişkisi açısından kendilerini en yeterli gördükleri, zihinsel gelişim ve dil gelişimi konusunda en yetersiz gördükleri, bilgi edinmek istedikleri konulara ilişkin tercihlerinde ise ilk üç sırada zihinsel gelişim ve dil gelişimi, öğrenmenin desteklenmesi ve gelişime etki eden faktörler konularını tercih ettikleri, son sıralarda ise anne-baba-çocuk ilişkisi, beslenme ve uyku ile kardeşler arası ilişkiler konularını tercih ettikleri belirlenmiştir.

Anne Baba Eğitimi İhtiyaç Belirleme Formu'ndan elde edilen bilgiler doğrultusunda anne baba eğitim programı hazırlanmıştır. Hazırlanan program uzman görüşüne sunulmuş ve uzman görüşleri doğrultusunda program düzenlenmiştir. Anne baba eğitim programı “Çocuğun gelişimini etkileyen etmenler, çocuklarda hareket gelişimi, bedensel gelişim ve özbakım becerilerinin kazandırılması, zihinsel gelişim ve dil gelişiminin ve sosyal-duygusal gelişiminin desteklenmesi, anne-baba-çocuk ve kardeş ilişkisinin önemi, etkili anne-baba tutumları, öğrenmenin desteklenmesi ve etkili öğretim, çocukla iletişim kurma yolları ve iletişim hataları, oyunun önemi ve oyun materyallerinin seçimi, yaratıcılığın desteklenmesi, olumsuz davranışlarla başa çıkma, çocuğu okula hazırlama ve evde yapılabilecek etkinlikler” konularından oluşmuştur. Program hazırlandıktan sonra “Öğretmen Olarak Anne Baba Envanteri” (PAAT) deney ve kontrol grubundaki anne-babalara ön test olarak uygulanmış, daha sonra deney grubundaki anne-babalara haftada bir gün 12 hafta anne baba eğitim programı uygulanmıştır. Eğitim bitiminde ise deney ve kontrol grubundaki anne babalara “Öğretmen Olarak Anne Baba Envanteri” (PAAT) son test olarak uygulanmıştır.

Verilerin analizinde örneklem büyüklüğü dikkate alınarak parametrik testler kullanılmıştır. Örneklem büyüklüğü istatistik seçimini etkilemekte ve büyük gruplardan toplanan verilerin, normal dağılıma yakın dağılım gösterdikleri kabul edilerek parametrik istatistikler seçilebilmektedir. Grupların her birinin büyüklükleri 15 ve üzerinde olduğunda parametrik istatistiğin kullanılması, anlamlılık düzeyinde önemli bir sapmaya yol açmamakta, daha küçük gruplarda ise ampirik kanıtlara ihtiyaç duyulmaktadır. Bu nedenle araştırma verilerinin analizi yapılırken frekans dağılımlarının yanı sıra anne-babaların ön test-son test puanlarının karşılaştırması için karışık desenler ve ölçümler için İki Faktörlü ANOVA (2X2; Deney-kontrol X Ön test-Son test) kullanılmıştır (Büyüköztürk, 2010).

BULGULAR VE TARTIŞMA

Anne babalara, çocukların gelişim alanları, davranış özellikleri, anne babanın çocuğa yönelik tutum ve davranışları ile anne-baba-çocuk iletişimi konularında eğitim verilerek uygulanan eğitim programının anne babaların tutum ve davranışlarına etkisinin incelenmesi amacıyla yapılan çalışmadan elde edilen sonuçlar aşağıda verilerek tartışılmıştır.

Tablo 1. Deney ve kontrol grubundaki anne babaların Öğretmen Olarak Anne Baba Envanteri (PAAT) puanlarına ilişkin ön test, son test puan ortalamaları ve standart sapmaları

EBEVEYN	GRUP	N	ÖN TEST		SON TEST	
			\bar{X}	S	\bar{X}	S
Anne	Deney	25	83.28	11.90	115.28	8.03
	Kontrol	25	91.04	9.09	93.68	9.59
	Toplam	50	87.16	10.49	104.48	8.81
Baba	Deney	25	85.32	14.62	119.96	6.96
	Kontrol	25	84.76	12.57	86.08	13.59
	Toplam	50	85.04	13.59	103.02	10.27

Tablo 1, incelendiğinde, deney grubundaki annelerin Öğretmen Olarak Anne Baba Envanteri (PAAT) ön test puan ortalamalarının 83.28, son test puan ortalamalarının 115.28, kontrol grubundaki annelerin ön test puan ortalamalarının 91.04, son test puan ortalamalarının 93.68 olduğu, deney grubunu oluşturan babaların Öğretmen Olarak Anne Baba Envanteri (PAAT) ön test puan ortalamalarının 85.32, son test puan ortalamalarının 119.96; kontrol grubunu oluşturan babaların ön test puan ortalamalarının 84.76, son test puan ortalamalarının 86.08 olduğu görülmektedir.

Deney ve kontrol grubundaki anne babaların Öğretmen Olarak Anne Baba Envanteri (PAAT) puanlarına ilişkin ön test, son test puan ortalamaları incelendiğinde, anne baba eğitimi alan deney grubundaki annelerin ve babaların puanlarında daha fazla artış belirlenmiştir. Anne baba eğitimleriyle aile bireylerinin çocuğun gelişimine uygun ve gelişimini hızlandıracak ortam ve koşulları iyi şekilde hazırlayarak çocuklarının eğitimine katkıda bulunmaları sağlanmaktadır (Yakın, 2009). Bu doğrultuda anne-baba eğitimi alan deney grubundaki anne-babaların puanlarında daha fazla bir artış olduğu düşünülmektedir.

Tablo 2. Deney ve kontrol grubundaki anne babaların Öğretmen Olarak Anne Baba Envanteri'nden (PAAT) aldıkları ön test ve son test puan ortalamalarına ait ANOVA sonuçları

EBEVEYN	VARYANS KAYNAĞI	KT	sd	KO	F	p
ANNE	Gruplararası	8081.76	49			
	Grup (Deney/Kontrol)	1197.160	1	1197.160	8.347	.006
	Hata	6884.600	48	143.429		
	Gruplarıçi	15145	50			
	Ölçüm (Ön test-Son test)	7499.560	1	7499.560	159.432	.000
	Grup*Ölçüm	5387.560	1	5387.560	114.533	.000
BABA	Hata	2257.880	48	47.039		
	Toplam	23226.76	99			
	Gruplararası	18995.41	49			
	Grup (Deney/Kontrol)	7413.210	1	7413.210	30.722	.000
	Hata	11582.200	48	241.296		
	Gruplarıçi	17961.50	50			
BABA	Ölçüm (Ön test-Son test)	8082.010	1	8082.010	131.924	.000
	Grup*Ölçüm	6938.890	1	6938.890	113.265	.000
	Hata	2940.600	48	61.262		
	Toplam	36956.91	99			

Tablo 2 incelendiğinde, deney ve kontrol grubundaki annelerin Öğretmen Olarak Anne Baba Envanteri (PAAT) puanlarına ilişkin test sonuçlarının grup X ölçüm ortak etkisinin annelerin ($F(1,48) = 114.533, p < .01$) ve babaların ($F(1,48) = 113.265, p < .01$) test sonuçları üzerinde anlamlı olduğu saptanmıştır. Bu durum anne baba eğitimlerinin çeşitli araç-gereçler eşliğinde araştırmacı tarafından tek elden yürütülmesinden, velilerin istekle katılmalarından, çocuklarını daha sağlıklı yetiştirmek istemelerinden kaynaklanmış olabilir.

Anne baba eğitimi, anne babaları çocuk yetiştirme becerileri ve bazı özel alanlarda bilgilendirmeyi içermekte, ebeveynlerin kendilerini geliştirmelerini sağlamakta ve anne-babaların kendi kendilerini kontrol etmelerine odaklanılarak, öğrenme ve iletişim becerileri, gerekli alışkanlıkları ve diğer becerileri kazanmaları sağlanarak çocuğun gelişimine katkıda bulunmaktadır (Warner ve Sower, 2005). Özellikle anne babaların aktif olarak katıldığı çeşitli yöntemler kullanılarak uygulanan anne baba eğitiminin ebeveynlere çocuğun gelişimini destekleme konusunda bilgi sağladığı, etkin anne baba olma gerekliliğini öğrettiği, karşılaşılan problemleri çözmek ve önlemek için alternatif stratejiler geliştirmelerini sağladığı, disiplin sağlama ve aile ortamını etkin kullanma yollarını öğrettiği düşünüldüğünde bu sonuçlar, anne baba eğitim programının anne babaların çocuk yetiştirme tutumları üzerinde etkili olduğunu göstermektedir. Mann ve arkadaşları (2004), eğitime katılan annelerin çocuk yetiştirme tutum ve bilgilerini değerlendirmek amacıyla yaptıkları çalışma sonucunda, annelerin Öğretmen Olarak Anne Baba Envanteri'nin (PAAT) yaratıcılık, hayal kırıklığı, disiplin, oyun ve öğretme/öğrenme boyutları ile toplam puanları açısından eğitim alanlar lehine ön test puanları ile son test puanları arasında anlamlı farklılık elde etmiştir. Benzer şekilde Brown ve Bhavnagri (1996), yaptıkları araştırma sonucunda, eğitime katılan annelerin Öğretmen Olarak Anne Baba Envanteri'nin (PAAT) yaratıcılık, disiplin, oyun ve öğretme/öğrenme boyutları ile toplam puanları açısından eğitime katılmayan annelerden anlamlı şekilde daha yüksek puan aldıklarını belirlenmiştir ($p < .002$). Fagan ve Stevenson (2002) yaptığı çalışmada, eğitim alan babaların öğretme becerilerine ilişkin tutumlarının anlamlı şekilde farklılaştığını, memnuniyet ve kendini kontrol etmeye ilişkin kazanımlarının anlamlı şekilde yükseldiğini tespit etmiştir. Kim ve Kim (2008), ebeveyn eğitim programı geliştirmek ve babaların çocuk yetiştirme tutumlarını belirlemek amacıyla yaptığı çalışmada, babaların çocuk yetiştirme tutumlarının ebeveyn eğitim programıyla geliştirilebildiğini, eğitim sonrası babaların puanlarının yükseldiğini saptamışlardır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Deney ve kontrol grubundaki anne babaların Öğretmen Olarak Anne Baba Envanteri (PAAT) puanlarına ilişkin ön test, son test puan ortalamaları arasındaki farklılıkların istatistiksel olarak deney grubu lehine anlamlı olduğu ($p < .01, p < .05$) saptanmıştır.

Bu doğrultuda, anne baba eğitimi ile ilgili yapılan çalışmaların resmi ve özel kurum ve kuruluşlar tarafından desteklenmesi, yeni ve farklı "Anne Baba Eğitimi Projeleri" geliştirilmesi, ülkemizde uygulanmakta olan anne baba eğitimi çalışmalarının yaygınlaştırılması, eğitimin her kademesine anne-baba eğitimi derslerinin alınması, eğitimcilerin anne-baba eğitimleri konusunda kendilerini geliştirmeleri ve bu konuya gereken önemi göstermeleri önerilmektedir. Bu araştırmada, beş-altı yaş çocuğa sahip anne babalara eğitim verilerek eğitimin anne babaların çocuk yetiştirme tutum ve davranışları üzerindeki etkililiği ortaya konulmaya çalışılmıştır. Aynı çalışma daha farklı yaş gruplarında ve daha büyük örneklem gruplarıyla tekrarlanabilir, kısa ve uzun dönemdeki etkileri araştırılabilir. Bununla birlikte anne-baba eğitiminin çocukların çeşitli gelişim özellikleri üzerindeki etkileri incelenebilir.

KAYNAKLAR

- Argon, T. ve Akkaya, M. (2008). Ebeveynlerin Okul Öncesi Eğitime ve Okul Öncesi Eğitim Kurumlarına Yönelik Görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 16(2): 413-430.
- Aral, N., Baran, G., Gürsoy, F., Köksal-Akyol, A., Bütün- Ayhan, A. Erdoğan, S. ve Yıldız-Bıçakçı, M. (2011). A Study on the Effects of Parent Education Programs on Children's (60-72 Months) Development. *Social Behavior and Personality: An International Journal*.39(2): 241-250.
- Beckert, T.E., Strom, P.S, Strom, R.D., Yang, C., Huang, N. ve Lin, Y. (2004). Parent Expectations of Young Children in Taiwan. *Early Childhood Research and Practice*, 6 (2): 1-11.
- Brown, N.L. ve Bhavnagri, N. (1996). Effects of an Early Intervention Program on Stres and Teaching ağabeylity of Single Mothers of Young Multiply Impaired Children. *Reports-Research/Technical*. Wayne: Wayne State University, College of Education.
- Büyüköztürk, Ş. (2010). Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı. 3. Baskı, Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Çağdaş, A ve Seçer, Z. (2006). Anne-Baba Eğitimi. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Demirkaynak, Ö., Aktaş, N. ve Hasipek, S. (2006). 3-6 Yaş Grubunda Çocuğu Olan Annelerin Beslenme Bilgi Düzeyleri ve Beslenme Alışkanlıkları. *Avrupa Birliği Sürecinde Okul Öncesi Eğitimin Geleceği Sempozyumu, 27-30 Haziran 2006, 112-123*. İstanbul: Ya-pa Yayın Pazarlama.
- Dereli, E. ve Koçak, N. (2005). Okul Öncesi Eğitime Devam Eden 4-6 Yaş Arasındaki Çocukların İfade Edici Dil Düzeylerinin Bakım Tarzı ve Anne- Baba Eğitim Düzeyi Açısından İncelenmesi (Konya İli Örneği). *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14: 245-254.
- Erkan, S. ve Durmuşoğlu, M.C. (2006). Anne Eğitimi Programının Annenin Çocuk Yetiştirme Tutumlarına Etkisinin İncelenmesi. *Avrupa Birliği Sürecinde Okul Öncesi Eğitimin Geleceği Sempozyumu, 27-30 Haziran 2006, 349-360*. İstanbul: Ya-Pa Yayın Pazarlama.
- Fagan, J. ve Stevenson, H.C. (2002). An Experimental Study of an Empowerment-Based Intervention for African American Head Start Fathers. *Family Relations*, July, 51 (3): 191-198.
- İşkoğlu, N. ve İvrendi, A.B. (2008). Anne ve Babaların Oyuna Katılımı. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(24): 47-57.
- Kim Y. H. ve Kim S. J. (2008). Child-rearing Attitudes of Fathers of Preschool Children: Korean Parent As A Teacher Inventory. *J Korean Acad Child Health Nurs*, 14(1);79-89.
- Mann, M.B, Pearl, P.T. ve Behle P.D. (2004). Effects of Parent Education on Knowledge and Attitudes. *Adolescence*, 39(154):355-360.
- Plaisted, L. L. (2008). Early education of children. Los Angles: BiblioBazaar
- Strom, R. (1995). Parent as a Teacher Inventory. BensenvilleIL: Scholastic Testing Service
- Şahin, S. ve Baç Karaaslan, T. (2006). 3-6 Yaş Grubu Çocukların Sosyal Beceri Düzeylerinin İncelenmesi. *Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Dergisi*,1(2): 74-80.
- Warner, L. ve Sower, J. (2005). Educating Young Children. Newyork: Pearson Education
- Westmoneland, H., Bouffard, S., O'Carroll, K. ve Rosenberg, H. (2009). Data Collection Instruments for Evaluating Family Involvement. *Harward Family Research Project: 1-7*, Cambridge: Harward University.
- Yakın, M. (2009). Aile Eğitiminin Annelerin Doğal Dil Sağaltım Tekniklerini Kullanmalarında Etkiliği. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Zigler, E., Pfannenstie, J.C. ve Seitz, V. (2008). The Parents as Teachers Programme and School Success: A Replication and Extension *The Journal of Primary Prevention* 29(2): 103-120